

Agnieszka Starczewska

Finansowanie fazy startowej mikroprzedsiębiorstw na przykładzie województwa zachodniopomorskiego

Ekonomiczne Problemy Usług nr 34, 125-130

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

AGNIESZKA STARCZEWSKA

Politechnika Koszalińska

FINANSOWANIE FAZY STARTOWEJ MIKROPRZEDSIĘBIORSTW NA PRZYKŁADZIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Wprowadzenie

Mikroprzedsiębiorstwa pełnią istotną rolę w gospodarce. Wpływają na rozwój regionów tworząc rynek zbytu dostawcom, uczestniczą w tworzeniu produktu krajowego brutto, poprzez płacone podatki mają wpływ na przychody jednostek samorządu terytorialnego oraz tworzą nowe miejsca pracy przyczyniając się do zmniejszenia bezrobocia w regionach¹. W 2007 roku mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,17%² wszystkich przedsiębiorstw działających w Polsce. Rozwój przedmiotowego sektora blokowany jest przez liczne bariery, przy czym za najpoważniejszą uznaje się ograniczony dostęp do kapitału zewnętrznego³. Celem artykułu jest ukazanie możliwości finansowania działalności rozwojowej mikroprzedsiębiorstw, ze szczególnym uwzględnieniem fazy początkowej. Studia literaturowe umożliwiły sformułowanie tezy, iż mikroprzedsiębiorstwa mają szczególnie ograniczone możliwości pozyskania kapitału zewnętrznego na rozpoczęcie działalności rynkowej. Wariantem alternatywnego finansowania są środki z funduszy strukturalnych nakierowane na wsparcie przedsiębiorczości w regionie oraz środki krajowe. Dla osiągnięcia postawionego

¹ P. Dominak, *Sektor MSP we współczesnej gospodarce*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, s. 138; D. Wyszowska, *Fundusze unijne jako źródło finansowania małych i średnich przedsiębiorstw*, [w:] *Czynniki wspierające rozwój MSP w Polsce*, G. Michalczyk, I. Przychocka, J. Sikorski (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2008, s. 148.

² Z pominięciem Rolnictwa i leśnictwa, Rybołówstwa i rybactwa oraz Administracji publicznej. *Raport o stanie sektora MSP w Polsce w latach 2006–2007*, Żołnierski (red.), Żołnierski i P. Żadura-Lichota, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2008, s. 18.

³ B. Mikołajczyk, *Infrastruktura finansowa MSP w krajach Unii Europejskiej*, Difin, Warszawa 2007, s. 32; B. Mikołajczyk, *Finansowe uwarunkowania konkurencyjności przedsiębiorstw z uwzględnieniem sektora MSP*, Difin, Warszawa 2006, s. 211; M. Brojakowska, *Możliwości finansowania małych i średnich przedsiębiorstw w aspekcie procesu internacjonalizacji*, [w:] *Czynniki wspierające rozwój MSP w Polsce*, G. Michalczyk, I. Przychocka, J. Sikorski (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2008, s. 26; A. Micha, *Ogólna charakterystyka sytuacji mikro i małych przedsiębiorstw w Polsce*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 458, Ekonomiczne Problemy Usług nr 10, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2008, s. 84; G. Michalski, *Płynność finansowa w małych i średnich przedsiębiorstwach*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, s. 27.

celu oraz zweryfikowania hipotezy przeprowadzono badania literaturowe oraz dokonano analizy wybranych inicjatyw ułatwiających rozpoczęcie działalności gospodarczej w województwie zachodniopomorskim.

Źródła pozyskiwania kapitału dostępne dla mikroprzedsiębiorstw

Specyficzną cechą finansowania najmniejszych podmiotów gospodarczych jest stosunkowo niski udział obcych źródeł w strukturze kapitału. Z badań D. Zawadzkiej wynika, iż podstawowym źródłem finansowania mikroprzedsiębiorstw są środki własne⁴. Na rysunku 1 zaprezentowano możliwości pozyskiwania kapitału przez mikroprzedsiębiorstwa, przy czym dostępność do poszczególnych źródeł finansowania jest zróżnicowana i zależy między innymi od fazy rozwoju przedsiębiorstwa. Na etapie rozpoczęcia działalności gospodarczej najbardziej dostępnym źródłem finansowania są środki własne, wkłady wspólników oraz pożyczki zaciągane u rodziny i przyjaciół⁵. Badania przeprowadzone przez S. Gudkovą wykazały, że zdecydowana większość mikroprzedsiębiorstw pozyskiwała środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej w formie pożyczek od najbliższych⁶. Wraz z rozwojem przedsiębiorstwa pojawiają się nowe możliwości pozyskiwania kapitału, jednakże dla mikroprzedsiębiorstw dostęp ten wciąż jest ograniczony. Dostęp do kredytu bankowego dla przedmiotowego sektora jest znacznie utrudniony. W dobie kryzysu finansowego uzyskanie kredytu będzie jeszcze trudniejsze. W czwartym kwartale 2008 roku 90% banków w Polsce zaostrzyło warunki przyznawania kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw⁷. Badania przeprowadzone przez D. Zawadzką wykazały, iż jednym z ważniejszych źródeł finansowania zewnętrznego najmniejszych podmiotów jest kredyt kupiecki⁸. Należy jednak zaznaczyć, iż jego dostępność możliwa jest dla przedsiębiorstw już działających na rynku.

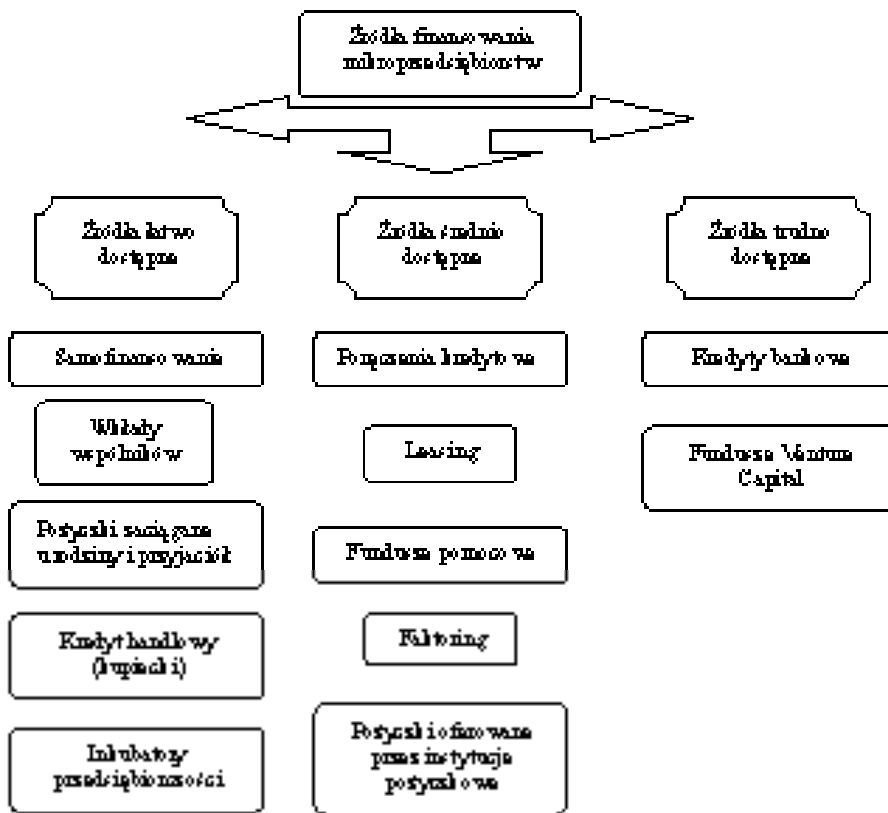
⁴ D. Zawadzka, *Źródła finansowania działalności mikro- i małych przedsiębiorstw w regionie Pomorza Środkowego*, [w:] *Rynek finansowy. Inspiracje z integracji europejskiej*, P. Kapuś, J. Węclawski (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2008, s. 571; D. Zawadzka, *Struktura finansowania majątku mikro i małych przedsiębiorstw*, *Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa*, nr specjalny, maj 2008, s. 102–103.

⁵ E. Stawasz, *Pojęcie i źródła finansowania MSP*, [w:] *Bariery w korzystaniu z usług bankowych w finansowaniu działalności małych i średnich przedsiębiorstw*, J. Bilski, E. Stawasz (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2006, s. 26; K. Brzozowska, *Luka kapitałowa we wczesnych etapach rozwoju małych innowacyjnych przedsiębiorstw*, [w:] *Uwarunkowania rynkowe rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw, Mikrofirma 2008*; *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 492, Ekonomiczne Problemy Usług nr 16*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2008, s. 152.

⁶ S. Gudkova, *Rozwój małych przedsiębiorstw. Wiedza, sieci osobistych powiązań, proces uczenia się*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, s. 74.

⁷ M. Kuk, *Coraz trudniej o uzyskanie kredytu*, *Rzeczpospolita* nr 29, 04.02.2009 r., *Ekonomia i Rynek*, s. B7.

⁸ D. Zawadzka, *Znaczenie kredytu kupieckiego dla mikro i małych przedsiębiorstw – wyniki badań empirycznych*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 458, Ekonomiczne Problemy Usług nr 10*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2007, s. 371.

Rys. 1. Źródła finansowania dostępne dla mikroprzedsiębiorstw

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Mikroprzedsiębiorstwa sytuacja ekonomiczna, finansowanie, właściciele*, E. Balcerowicz (red.), CASE – Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa 2002, s. 135; B. Bartkowiak, S. Flejterski, P. Pluskota, *Fundusze i usługi pożyczkowe dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw*, Difin, Warszawa 2006, s. 39.

Ocena możliwości pozyskania kapitału na rozpoczęcie działalności gospodarczej

Nieodłącznym warunkiem rozpoczęcia działalności gospodarczej jest pozyskanie środków finansowych. Wielkość zapotrzebowania na kapitał uzależniona jest od specyfiki planowanego przedsięwzięcia. W literaturze odnoszącej się do problematyki małych i średnich przedsiębiorstw często spotyka się opinię, iż przedsiębiorcy z tego sektora mają ograniczony dostęp do źródeł finansowania, szczególnie w fazie rozpoczęcia przedsięwzię-

cia⁹. Jak wcześniej zauważono, niejednokrotnie jedyną możliwością na założenie działalności gospodarczej są własne środki przedsiębiorcy, bądź pożyczki od rodziny i przyjaciół. Szansą na pokonanie owej bariery rozwoju mikroprzedsiębiorstw jest niewątpliwie pomoc publiczna. Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej pojawiły się nowe możliwości pozyskiwania kapitału na rozruch działalności gospodarczej ze środków funduszy strukturalnych. Ponadto możliwe jest uzyskanie wsparcia ze środków krajowych. Rozwój aktywności gospodarczej warunkuje rozwój całego regionu, stąd też wspomaganie powstawania mikroprzedsiębiorstw przez władze regionu przynosi obopólne korzyści – zarówno dla beneficjentów, jak i dla inicjatorów przedsięwzięć.

Projekt „Młody Przedsiębiorca” jako przykład inicjatywy wspierającej rozwój mikroprzedsiębiorstw w województwie zachodniopomorskim¹⁰

Park Naukowo-Technologiczny Politechniki Koszalińskiej w grudniu 2008 roku rozpoczął realizację projektu „Młody Przedsiębiorca”. Przedsięwzięcie współfinansowane jest z Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki¹¹, Działanie 6.2 „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia”. Budżet projektu wynosi 1 206 250,00 zł. Uczestnikami mogą być osoby zameldowane na terenie województwa zachodniopomorskiego, które nie prowadziły działalności gospodarczej w okresie ostatnich 12 miesięcy. W ramach realizowanej inicjatywy uczestnicy będą mieli możliwość otrzymania:

- wsparcia szkoleniowo-doradczego z zakresu przedsiębiorczości,
- wsparcia finansowego na rozwój przedsiębiorczości (dotacji na rozwój przedsiębiorczości),
- wsparcia pomostowego (podstawowego i przedłużonego)¹².

Przewidywana wysokość jednorazowej bezzwrotnej dotacji inwestycyjnej dla uczestnika Projektu nie może przekroczyć kwoty 30 000 zł. Natomiast wsparcie pomostowe w formie składek na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne przyznawane będzie na czas od 6 do 12 miesięcy. Projekt realizowany jest w okresie od 8 grudnia 2008 roku do 31 paździer-

⁹ R. Rumiński, *Współpraca kredytowa małych i średnich przedsiębiorstw z bankami komercyjnymi. Doświadczenia Polski i Niemiec*, Rozprawy i Studia t. 605, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2005, s. 41; B. Mikołajczyk, *Infrastruktura finansowa MSP...*, s. 96–97; *Bilans korzyści i kosztów przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Prezentacja wyników prac polskich ośrodków badawczych*, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, Warszawa, kwiecień 2003, s. 80.

¹⁰ Niniejsza część artykułu powstała w oparciu o informacje zamieszczone na portalu internetowym Parku Naukowo-Technologicznego Politechniki Koszalińskiej w Koszalinie: www.pnt.tu.koszalin.pl, 14.02.2009 r.

¹¹ Program Operacyjny Kapitał Ludzki – jeden z programów operacyjnych realizowanych w Polsce w okresie programowania 2007–2013. Służy realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007–2013 i obejmuje całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce [źródło: Portal Funduszy Strukturalnych www.fundusze-strukturalne.gov.pl, 14.02.2009 r.].

¹² Regulamin naboru do Projektu „Młody Przedsiębiorca”, § 2, pkt 3, www.pnt.tu.koszalin.pl, 14.02.2009 r.

nika 2010 roku, przy czym nabór uczestników do Projektu prowadzony będzie w okresie 26.01.2009–27.02.2009 r. Wsparciem objętych zostanie 45 osób z województwa zachodniopomorskiego, z czego 30% stanowić będą uczestnicy w wieku do 25 lat.

Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości¹³

Kolejną inicjatywą, której celem jest wspieranie rozwoju mikroprzedsiębiorstw, między innymi w województwie zachodniopomorskim, są Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości¹⁴. Jest ona przeznaczona dla osób do 30 roku życia, które chcą założyć własną działalność gospodarczą. Zgodnie z regulaminem AIP możliwe jest uzyskanie pomocy w tworzeniu, organizowaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej¹⁵. AIP oferują pakiet usług w zakresie rozliczania księgowego i finansowego, pisania umów i udzielania porad prawnych, ponadto przyznają pożyczki i dotacje, umożliwiają korzystanie z pomieszczeń oraz dostępnego sprzętu. Maksymalny okres korzystania z pomocy AIP wynosi 2 lata i jest to tzw. okres preinkubacji¹⁶.

W 2009 roku Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości działający przy Uniwersytecie Szczecińskim rozpoczyna realizację przedsięwzięcia „Założ Firmę z AIP w województwie zachodniopomorskim”¹⁷. Projekt otrzymał dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 6.2 „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia”. Uczestnikami projektu mogą być osoby, które nie ukończyły 25. roku życia i nie prowadziły działalności gospodarczej w ciągu ostatnich 12 miesięcy¹⁸.

Dotacje z urzędu pracy na rozpoczęcie działalności gospodarczej¹⁹

Kolejną formą wsparcia powstawania mikroprzedsiębiorstw w regionie zachodniopomorskim są dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej udzielane przez urzędy pracy. W ramach tej inicjatywy osoby bezrobotne mogą ubiegać się o dofinansowanie kosztów założenia własnego przedsiębiorstwa. Dotacja wypłacana jest ze środków Funduszu Pracy, zaś jej wysokość nie może przekraczać 500% przeciętnego wynagrodzenia, natomiast uzyskane środki mogą być przeznaczone na zakup urządzeń, narzędzi oraz materiałów i towarów niezbędnych do rozpoczęcia przedmiotowej działalności, korzystanie z pomocy prawnej, konsultacji oraz doradztwa. Dotacji nie można przeznaczyć na opłaty publiczne,

¹³ Niniejsza część artykułu powstała w oparciu o informacje publikowane na portalu internetowym pn. Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości: www.inkubatory.pl, 16.02.2009 r.

¹⁴ Określany często skrótem AIP, które będzie stosowany również w artykule.

¹⁵ Regulamin Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości, § 3, pkt 1 [www.inkubatory.pl], 16.02.2009 r.]

¹⁶ *Ibidem*, § 6 pkt 4.

¹⁷ Portal internetowy Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości w Szczecinie: www.aip.szczecin.pl, 16.02.2009 r.

¹⁸ Do dnia wysłania artykułu szczegółowe informacje na temat przedmiotowego projektu nie były dostępne.

¹⁹ Niniejsza część artykułu powstała w oparciu o informacje publikowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Koszalinie oraz Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie [www.pup.koszalin.pl], www.pupszczecin.pl, 16.02.2009 r.]

ubezpieczenie i opłaty dzierżawne. W celu skorzystania z przedmiotowego wsparcia, osoba bezrobotna, która planuje założyć własną działalność gospodarczą powinna złożyć wniosek do właściwego Powiatowego Urzędu Pracy. Warunkiem uzyskania dotacji jest spełnienie wszystkich wymagań stawianych wnioskodawcom przez urząd pracy. Dofinansowanie będzie miało charakter bezzwrotny, jeżeli działalność gospodarcza będzie prowadzona przez okres minimum 12 miesięcy.

Podsumowanie

Specyfika najmniejszych podmiotów gospodarki rynkowej powoduje ich ograniczony dostęp do źródeł pozyskiwania kapitału. Zaprezentowane w artykule przedsięwzięcia na rzecz rozwoju mikroprzedsiębiorczości w województwie zachodniopomorskim potwierdzają tezę, iż środki unijne oraz środki krajowe mogą pomóc w pokonywaniu bariery dostępu do kapitału zewnętrznego w fazie rozpoczynania działalności gospodarczej. Jednakże utrudnieniem w korzystaniu z tych form pomocy są przeszkody administracyjne²⁰ oraz zawężony dostęp do informacji o proponowanych formach wsparcia. Z uwagi na znaczenie mikroprzedsiębiorstw w rozwoju regionu, władze powinny dołożyć wszelkich starań, aby minimalizować czynniki utrudniające korzystanie z istniejących inicjatyw finansowego wspierania rozwoju tego sektora gospodarki.

FINANCING OF THE START-UP PHASE OF MICROENTERPRISES ON THE EXAMPLE OF THE ZACHODNIOPOMORSKIE VOIVODESHIP

Summary

Microenterprises play important role in the regions development. But they have limited possibilities of gaining capital. The authoress of the article presents the chosen forms of regional financial supporting of the microenterprises in Zachodniopomorskie Voivodeshp. She concentrates on the possibilities of acquiring funds for commencement of business.

²⁰ M. Kołtuniak, *Absurdalne zapisy blokują unijne dotacje*, Rzeczpospolita nr 174, 26–27.07.2008 r., Prawo co dnia, s. C1.